

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ภารกิจการสอนถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถาบันการศึกษาและคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษาซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของบัณฑิตเป็นอย่างมาก ดังนั้นในเรื่องการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาจึงได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นโดยลำดับ เป็นต้นว่า ในระดับมหาวิทยาลัยได้มีการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน เช่น บางมหาวิทยาลัยมีโครงการพัฒนาคณาจารย์ บางมหาวิทยาลัยมีโครงการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งในการดำเนินการใด ๆ จำเป็นต้องมีระบบติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำผลสะท้อนกลับมาปรับปรุงงานให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ในกระบวนการสอนก็เช่นเดียวกัน การประเมินผลการสอนของอาจารย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมสนับสนุนให้การสอนมีประสิทธิภาพ เพื่อนำผลที่ประเมินได้มาปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

มหาวิทยาลัยพายัพได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาการเรียนการสอน จึงได้ดำเนินการจัดให้มีการประเมินผลการสอนของอาจารย์ขึ้น ในปีการศึกษา 2546 โดยได้มอบหมายให้ฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ โดยเริ่มจากการชี้แจงนโยบายการประเมินผลการสอนให้คณาจารย์ได้รับทราบ และทำการสร้างระบบการประเมินผลการสอนขึ้น โดยทางฝ่ายวิชาการได้นำระบบการประเมินแบบ 360 องศา (360 Degree Feedback) มาใช้ ซึ่งการประเมินแบบ 360 องศา เป็นการประเมินจากผู้ประเมินหลายแหล่ง โดยทุกคนเป็นทั้งผู้ประเมิน และผู้ถูกประเมินซึ่งตรงกับความเป็นจริงของชีวิตการทำงานสำหรับผู้ให้ข้อมูลและผู้รับข้อมูลเพื่อการพัฒนาตนเอง หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาจารย์ จากผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่นักศึกษา ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา สำหรับข้อมูลย้อนกลับที่ทางฝ่ายวิชาการได้ทำการเก็บรวบรวมในการประเมินผลครั้งนี้ได้แก่ การเตรียมเนื้อหาวิชาที่สอน การถ่ายทอดความรู้ การบูรณาการ ความรู้ความสามารถของอาจารย์ผู้สอน และด้านอื่น ๆ เช่น การเอาใจใส่ต่อการสอน และเตรียมการสอนการตรวจและแจ้งผลงานแก่นักศึกษา และการสนใจและช่วยเหลือนักศึกษา

ซึ่งแบบประเมินผลการสอนนี้ได้จัดสร้างขึ้นโดยคณะกรรมการวิชาการ และได้นำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากได้มีการดำเนินการประเมินผลไปแล้ว 1 ปี ซึ่งประกอบด้วย แบบประเมินผลการสอน (สำหรับนักศึกษาเป็นผู้ประเมิน หรือ ปรส.1) แบบประเมินผลการสอน (สำหรับอาจารย์เป็นผู้ประเมินตนเอง หรือ ปรส.2) และแบบประเมินผลการสอน (สำหรับผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ คณะฯ / ภาควิชา เป็นผู้ประเมิน หรือ ปรส.3.)

ในปีการศึกษา 2547 นี้ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยพายัพ ยังคงทำการประเมินผลการสอนของอาจารย์ผู้สอนทุกท่านโดยยังคงใช้แบบประเมินผลการสอนเดิม และจากการนำระบบการประเมินการสอนแบบ 360 องศาไปใช้ไปในระยะหนึ่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการสอนของอาจารย์ และทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนต่อระบบการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาระบบการประเมินผลการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของอาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา
3. เพื่อสำรวจความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลการสอนของ อาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพ

สมมติฐานทางการวิจัย

1. ทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนที่มีตำแหน่งทางการบริหารกับอาจารย์ผู้สอนที่ไม่มีตำแหน่งทางการบริหาร ต่อระบบการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา มีความแตกต่างกัน
2. ทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนในกลุ่มคณะวิชาต่างๆ ต่อระบบการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา มีความแตกต่างกัน
3. ทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่าง ๆ ต่อระบบการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา มีความแตกต่างกัน

4. ทักษะของอาจารย์ผู้สอนที่ระดับการศึกษาต่าง ๆ ต่อระบบการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศาที่มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ อาจารย์ประจำที่ทำการสอนนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2547

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาค้างนี้ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาที่จะศึกษา ประกอบด้วย ทักษะดี ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา และความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพ โดยกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ระดับการศึกษา สังกัดคณะ ตำแหน่งหน้าที่ทางการบริหารมหาวิทยาลัย ประสบการณ์การสอน

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย คะแนนทัศนคติของอาจารย์ผู้สอนต่อการประเมินผลการสอนแบบ 360 องศา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อ สิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน หรือการประเมินอาจารย์ โดยสนองตอบด้วยการแสดงออกมาในลักษณะชอบ ไม่ชอบ หรือพอใจ ไม่พอใจ หรือเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ซึ่งความรู้สึกหรืออารมณ์ที่แสดงว่า ชอบ พอใจ หรือเห็นด้วยจัดว่าเป็นทัศนคติที่ดี หรือทัศนคติทางด้านบวก ส่วนที่แสดงว่า ไม่ชอบ ไม่พอใจ หรือไม่เห็นด้วย แสดงว่าเป็นทัศนคติที่ไม่ดีหรือทัศนคติทางด้านลบ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลการสอน หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินผลการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพ

การประเมินแบบ 360 องศา หมายถึง การประเมินที่ครบวงจรโดยอาศัยผู้เกี่ยวข้อง รู้เห็นการปฏิบัติงานของบุคคลตามตำแหน่งเป้าหมาย ประกอบด้วย นักศึกษา ผู้บังคับบัญชา การประเมินตนเอง ร่วมกันให้ข้อมูล

ประสบการณ์การสอน หมายถึง จำนวนปีที่อาจารย์ผู้สอนทำการสอนในมหาวิทยาลัย พายัพ ซึ่งแบ่งเป็น ไม่เกิน 5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี และ มากกว่า 15 ปี

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่อาจารย์ผู้สอนสำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และ ระดับปริญญาเอก

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยพายัพ ที่สอนนักศึกษาในระดับปริญญาตรี

กลุ่มผู้บริหาร หมายถึง อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยพายัพที่ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ ผู้บริหารประจำ ได้แก่ คณบดี ผู้อำนวยการ รองคณบดี ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายต่าง ๆ หัวหน้า ภาควิชา หรือ หัวหน้าสาขาวิชา

กลุ่มคณะวิชา หมายถึง การจัดแบ่งกลุ่มคณะวิชาตามลักษณะวิชาที่คล้ายกันหรืออยู่ใน เครือข่ายเดียวกันเข้าเป็นกลุ่มคณะวิชาเดียวกัน โดยจัดแบ่งได้ 3 กลุ่มคณะวิชา ดังนี้

- กลุ่มบริหาร ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี การเงินและการธนาคาร และ คณะเศรษฐศาสตร์
- กลุ่มสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ และ คณะศาสนศาสตร์แมคกิลวารี
- กลุ่มวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค

ประโยชน์ที่ได้รับ

เพื่อนำผลที่ได้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาระบบการประเมินผลการสอนของ อาจารย์มหาวิทยาลัยพายัพให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่าง เต็มที่